

รายงานการประชุม
คณะกรรมการวิชาการ ด้านการคุ้มครองเด็กและการคุ้มครองทางสังคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑
โครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ (MICS6)
วันพุธที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.
ณ ห้องประชุม ๔๐๑ ชั้น ๔ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

คณะกรรมการที่เข้าประชุม

๑. นายอานนท์	จันทวิช	รองประธานคณะกรรมการ
หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม		
๒. นายบรรพต	ตีเมืองสอง	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม		
๓. นางสาววาสนา	ทองจันทร์	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการกองคุ้มครองสวัสดิภาพเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ		
๔. นายกันตพงศ์	รังษีสว่าง	คณะกรรมการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสถาบันครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว		
๕. ผู้อำนวยการกองคุ้มครองเด็กและเยาวชน		คณะกรรมการ
(นางวัฒนา มังคะदानะรา ผู้แทน)		
๖. ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน		คณะกรรมการ
(นางสาวประพิมพ์พรรณ สุวรรณภูมิ ผู้แทน)		
๗. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม		คณะกรรมการ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ		
(นายภูมิสุข คณานุรักษ์ ผู้แทน)		
๘. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร		คณะกรรมการ
(นางสาวจริยวดี เชื้อนเพชร ผู้แทน)		
๙. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล		คณะกรรมการ
(ศ.ดร.ปัทมา วาพัฒน์วงศ์ ผู้แทน)		
๑๐. Mr. Tomoo	Okubo	คณะกรรมการ
องค์การยูนิเซฟประเทศไทย		
๑๑. นางสาวชญาณี	หวังดี	คณะกรรมการ
องค์การยูนิเซฟประเทศไทย		
๑๒. เจ้าหน้าที่ด้านการคุ้มครองเด็กหรือการคุ้มครองทางสังคม		คณะกรรมการ
(นางสาวนันทภรณ์ เอี่ยมวนานนทชัย ผู้แทน)		
๑๓. นายอภิชาติ	ธัญญาหาร	คณะกรรมการ
นักวิชาการสถิติชำนาญการ กองสถิติสังคม		
๑๔. นายจิรวีส	พูลทรัพย์	คณะกรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนและพัฒนาสถิติด้านสังคม		
๑๕. นางเทวี	กณิกนันต์	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิชาการสถิติชำนาญการ กองสถิติสังคม		
๑๖. นางสาวภัศราธิ์	ปานมี	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิชาการสถิติชำนาญการ กองสถิติสังคม		

๑๗. นางสาวสิรินทร์นิชา ประภาวิสัย
นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ กองสถิติสังคม

คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการที่ไม่มาประชุม

๑. นางสาววันเพ็ญ พูลวงษ์ ประธานคณะกรรมการ
รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ
๒. ผู้อำนวยการกองสถิติสังคม รองประธานคณะกรรมการ
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๓. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ คณะทำงาน
๔. ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง คณะทำงาน
๖. ผู้แทนสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย คณะทำงาน
๗. ผู้แทนองค์การเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มพลังของผู้หญิง
แห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย คณะทำงาน

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวพนิตพร เลิศไกร กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
๒. นางสาวยุวันดา สุขประเสริฐ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
๓. นางสาวปิยนุช บทมาศย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
๔. นางสาวขวัญพลอย ชีซ้าง องค์การยูนิเซฟประเทศไทย
๕. นางสาวณัฐชา เสนีวงศ์ ณ อยุธยา สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๖. นางสาวนิตนภา หนูนภักดี สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๗. นางสาวอรนิตี สวนสุจิริต สำนักงานสถิติแห่งชาติ
๘. นายพงษ์ชารินทร์ มาตติวงศ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

นายอานนท์ จันทวิช หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม สำนักงานสถิติแห่งชาติ รองประธานคณะกรรมการ
วิชาการ ด้านการคุ้มครองเด็กและการคุ้มครองทางสังคม กล่าวได้ว่า ได้รับมอบหมายจาก นางสาววันเพ็ญ พูลวงษ์
รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการฯ ให้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุมวันนี้
เนื่องจากติดภารกิจ จากนั้นได้กล่าวเปิดการประชุมคณะกรรมการวิชาการ ด้านการคุ้มครองเด็กและการคุ้มครองทาง
สังคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ โครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ (MICS6)

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธาน ฯ ได้แจ้งคำสั่งสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ ๒๑๖/๒๕๖๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร
โครงการ และคณะทำงานวิชาการ โครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑

การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยมีความจำเป็นและสำคัญต่อประเทศ เนื่องจาก
ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ เด็กจึงถือเป็นกำลังคนสำคัญที่จะมาทดแทน จึงควร
ให้ความสำคัญกับการดูแลเด็ก รวมทั้งแม่และสตรีที่ดูแลเด็กให้ดูแลเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่แรกเกิด
ให้ได้รับสารอาหารที่เพียงพอและวัคซีนต่าง ๆ ครบถ้วน มีการศึกษาและกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดี
ของประเทศในอนาคต นอกจากนี้ ข้อมูลจากการสำรวจยังสนับสนุนตัวชี้วัดเป้าหมายการที่ยั่งยืน (SDGs) อีกด้วย

มติที่ประชุม: ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบ

๒.๑ สรุปสาระสำคัญของโครงการ

การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยใช้ระเบียบวิธีการสำรวจพหุดัชนีแบบจัดกลุ่ม (Multiple Indicator Cluster Survey: MICS) ซึ่งพัฒนาโดยองค์การยูนิเซฟในปี ค.ศ. ๑๙๙๐ โดยจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กและสตรีในระดับประเทศ เพื่อการจัดทำตัวชี้วัดที่เป็นสากลและสามารถเปรียบเทียบระหว่างประเทศได้ รวมทั้งใช้ในการติดตามความก้าวหน้าของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDGs) รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ได้ดำเนินการจัดทำสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ๒๕๔๘-๔๙ ซึ่งตรงกับรอบการจัดทำครั้งที่ ๓ ในระดับนานาชาติ จึงนิยมเรียกกันว่า MICS3 ในครั้งนั้นได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำเสนอทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัดรวม ๒๖ จังหวัด

ในปี ๒๕๕๕ สสช. ได้จัดทำสำรวจขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ (ตรงกับรอบการจัดทำครั้งที่ ๔ ในระดับนานาชาติ จึงนิยมเรียกกันว่า MICS4) โดยจัดเก็บข้อมูลจากครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศรวม ๒๗,๐๐๐ ครัวเรือน ในระหว่างเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน ๒๕๕๕ เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย และติดตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เด็กและสตรีอย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินโครงการครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ สสช. ได้บูรณาการงบประมาณและทำงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ

การสำรวจครั้งล่าสุดได้จัดทำในปี ๒๕๕๘-๒๕๕๙ (ซึ่งตรงกับรอบการจัดทำครั้งที่ ๕ ในระดับนานาชาติ หรือ MICS5) ในครั้งนี้นอกจากจะนำเสนอข้อมูลในระดับประเทศและระดับภาคแล้ว ยังมีการนำเสนอข้อมูลในระดับจังหวัดรวม ๑๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดในภาคใต้จำนวน ๕ จังหวัด (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล) ซึ่งถูกเลือกมาเพื่อจะศึกษาปัญหาความไม่เสมอภาคในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและสตรี อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาความไม่สงบ อีก ๙ จังหวัดที่เหลือใช้สัดส่วนคนจนในปี ๒๕๕๔ ของ สสช. เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก (แม่ฮ่องสอน ตาก ราชบุรี กาญจนบุรี บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ นครพนม ยโสธร และกาฬสินธุ์) นอกจากการสำรวจ ๒ ระดับแล้ว ในครั้งนี้ สสช. ได้สำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในชุมชนของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับเด็ก ๆ ในพื้นที่ซึ่งมีข้อเสียเปรียบและความเปราะบางในเชิงโอกาสมากที่สุด ในกรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าการสำรวจ ๓ ครั้งที่ผ่านมา สสช. ได้รับการสนับสนุนหลักด้านงบประมาณและองค์ความรู้จากองค์การยูนิเซฟ

การสำรวจดังกล่าวมีการนำแท็บเล็ตมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแทนแบบสอบถามกระดาษใน MICS4 และ MICS5 นอกจากนี้ ยังมีการใช้เครื่องมืออื่น ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดทดสอบเกลือไอโอดีน เครื่องชั่งน้ำหนัก และที่วัดส่วนสูง การสำรวจข้อมูลจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อนำเสนอผลทั้งในระดับประเทศ และภาค และถ้ามีงบประมาณเพียงพอ อาจจะพิจารณาการนำเสนอผลระดับเขตตรวจราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ส่วนการนำเสนอผลระดับจังหวัดจะนำเสนอ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูง ๑๐ ลำดับแรกของปี ๒๕๖๐ ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจประมาณ ๓๓,๐๐๐ ครัวเรือน แบบสอบถามใน MICS6 มี ๕ ประเภท คือ แบบสอบถามครัวเรือน แบบสอบถามผู้หญิงอายุ ๑๕-๔๙ ปี แบบสอบถามผู้ชายอายุ ๑๕-๔๙ ปี แบบสอบถามเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี และแบบสอบถามที่เพิ่มขึ้นมาใน MICS6 คือ แบบสอบถามเด็กอายุ ๕-๑๗ ปี คาบการสำรวจที่สำคัญ คือ อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๑๐ วัน (พฤษภาคม ๒๕๖๒) การปฏิบัติงานสนามประมาณเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๒ การจัดพิมพ์รายงานสรุปผลที่สำคัญ และการจัดพิมพ์รายงานฉบับสมบูรณ์ในเดือน มกราคม ๒๕๖๓ และมีนาคม ๒๕๖๓ ตามลำดับ

มติที่ประชุม: ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อพิจารณา

แบบสอบถามโครงการ MICS6 มีแบบสอบถามทั้งหมด ๕ ชุด ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับประเทศไทยมากที่สุดจากการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การออกแบบการสำรวจ” เมื่อวันที่ ๒๐-๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ รวมทั้งผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิชาการด้านการศึกษา และด้านสุขภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ในครั้งนี้จะเป็นวาระเพื่อพิจารณาสำหรับคณะกรรมการวิชาการด้านการคุ้มครองเด็กและการคุ้มครองทางสังคม ดังนี้

๓.๑ แบบสอบถามสำหรับครัวเรือน (๑๐ หมวดคำถาม)

แบบสอบถามนี้เป็นแบบเริ่มต้นสำหรับทุกครัวเรือนตัวอย่าง เพื่อใช้คัดกรองสมาชิกในครัวเรือน สำหรับการสัมภาษณ์แบบสอบถามอื่นต่อไป

หัวข้อเงินโอนเพื่อสวัสดิการสังคม

เป็นหมวดคำถามชุดใหม่ที่เพิ่มใน MICS6 โดยได้รวม ๕ โครงการเงินโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวข้องกับบริบทของประเทศไทยและครอบคลุมประชากรทุกช่วงวัย ดังนี้

๑. [A] โครงการ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ”
๒. [B] โครงการ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ”
๓. [C] โครงการ “เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด”
๔. [D] โครงการ “เงินบำนาญชราภาพหลังเกษียณ”
๕. [E] โครงการ “เงินอุดหนุนปัจจัยพื้นฐานสำหรับนักเรียนยากจน”

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

๑. โครงการช่วยเหลืออื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ไม่จำเป็นต้องแยกออกมาต่างหาก แต่ให้ตอบในตัวเลือก [X]

๒. การได้รับความช่วยเหลือจากโครงการใด ๆ (ข้อ ST3) จะนับรวมเฉพาะกรณีที่สมาชิกในครัวเรือนได้รับเงินโอนช่วยเหลือแล้วเท่านั้น ไม่รวมถึงการเป็นสมาชิกแต่ยังไม่ได้รับผลประโยชน์ เช่น เป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคม กองทุนบำนาญชราภาพข้าราชการ (กบข.) กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เป็นต้น เนื่องจากจุดประสงค์หลักของการสอบถาม คือ เพื่อทราบว่าครัวเรือน มีการรับรู้ได้รับความช่วยเหลือจากโครงการสวัสดิการสังคมเหล่านั้นหรือไม่ เนื่องจากบางครั้งครัวเรือนได้รับการช่วยเหลือ แต่ไม่ทราบว่าได้รับการช่วยเหลือจากโครงการใด

๓. ควรเพิ่มคำนิยามของโครงการช่วยเหลือต่าง ๆ ให้ชัดเจนในคู่มือการปฏิบัติงานสนาม

มติที่ประชุม: ฝ่ายเลขานุการรับไปพิจารณาดำเนินการ

๓.๒ แบบสอบถามสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี (๘ หมวดคำถาม)

หัวข้อการจดทะเบียนเกิด

เนื่องจากปัจจุบันเด็กส่วนมากมีสูติบัตรแล้ว จากผลการสำรวจโครงการ MICS5 พบว่าเด็กมีสูติบัตรร้อยละ ๙๙.๕ ฝ่ายเลขานุการจึงขอเสนอให้พิจารณาตัดหมวดคำถามนี้ แต่ที่ประชุมเห็นควรคงหมวดคำถามนี้ไว้ เนื่องจากยังมีผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูล

หัวข้อระเบียบวินัยของเด็ก

ฝ่ายเลขานุการเสนอให้พิจารณาปรับตัวเลือกของคำถาม UCD2 เกี่ยวกับวิธีที่ผู้ใหญ่ใช้ในการสอนเด็ก ใน ๒ ข้อย่อย ดังนี้

- [D] คำว่า “ตะโกน” ควรเน้นพนักงานสนามว่าเป็นการตะโกนเพื่อการสอนเด็ก ไม่ใช่การตะโกนเรียก

- [E] การให้เด็กไปทำอย่างอื่น ให้พิจารณาปรับตัวเลือก หรือขยายความหรือยกตัวอย่าง

ที่ประชุมเห็นควรให้คงตัวเลือกเดิมตามคำแปลของแบบสอบถามฉบับภาษาอังกฤษ และให้อธิบายคำนิยามกับพนักงานสนามให้ชัดเจนในการการอบรมก่อนปฏิบัติงานจริง

มติที่ประชุม: ฝ่ายเลขานุการรับไปพิจารณาดำเนินการ

๓.๓ แบบสอบถามสำหรับเด็กอายุ ๕-๑๗ ปี (๕ หมวดคำถาม)

มติที่ประชุม: ให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาปรับให้เหมือนแบบสอบถามสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ในหมวดคำถามที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

๓.๔ แบบสอบถามสำหรับผู้หญิงอายุ ๑๕-๔๙ ปี (๑๒ หมวดคำถาม)

หัวข้อทัศนคติต่อความรุนแรงในครอบครัว

ฝ่ายเลขานุการเสนอให้พิจารณาการเพิ่มคำถามเกี่ยวกับการทำร้ายจิตใจ ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ควรเพิ่มคำถามในมิติการทำร้ายจิตใจ เนื่องจากสอบถามค่อนข้างยาก นอกจากนี้ การรายงานผลในรอบต่อไปให้นำเสนอด้านบวกเพิ่มเติม เช่น ร้อยละของผู้หญิง/ผู้ชายอายุ ๑๕-๔๙ ปี ที่มีความเห็นว่า สามิไม่สมควรทำร้ายร่างกายภรรยา

หัวข้อการตกเป็นเหยื่อ

ฝ่ายเลขานุการเสนอให้พิจารณาตัวเลือกของคำถาม VT8B / VT19B “ท่านหรือผู้อื่นได้แจ้งหน่วยงานใดบ้าง?” ที่ประชุมพิจารณาแล้วให้เพิ่มตัวเลือก ดังนี้ ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน บ้านพักเด็กและครอบครัว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.จ.)

มติที่ประชุม: ฝ่ายเลขานุการรับไปพิจารณาดำเนินการ

๓.๕ แบบสอบถามสำหรับผู้ชายอายุ ๑๕-๔๙ ปี (๘ หมวดคำถาม)

มติที่ประชุม: ให้ฝ่ายเลขานุการพิจารณาปรับให้เหมือนแบบสอบถามสำหรับผู้หญิงอายุ ๑๕-๔๙ ปี ในหมวดคำถามที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

-

เลิกประชุมเวลา ๑๔.๓๐ น.

(นางสาวสิรินทร์นิชา ประภาวิไลย์)

ผู้บันทึกรายงานการประชุม

(นายจิรวิศ พูลทรัพย์)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม